12 listopada 2020

KOMUNIKOWANIE SIĘ ZE STARSZYM PACJENTEM Z ZABURZENIAMI SŁUCHU

Inwalidztwo ze strony narządu słuchu, a w szczególności najbardziej zaawansowana jego forma – głuchota, wymaga specjalnego podejścia ze strony osób opiekujących się. Podstawą uzyskania dobrych wyników w czynnościach rehabilitacyjnych jest właściwe komunikowanie się.

Według nieoficjalnych danych Polskiego Związku Głuchych w Polsce żyje około 3 mln ludzi głuchych i niedosłyszących. Wśród nich jest około 60 tys. osób, które nie słyszą od urodzenia. Pozostali całkowicie lub częściowo stracili słuch w wyniku chorób i urazów albo z powodu wieku (szacuje się, że w ciągu roku słuch pogarsza się średnio o 0,3 dB, blisko 90% osób po 80. roku życia ma trudności ze słyszeniem rozmów i innych dźwięków). Osób z tą niepełnosprawnością nie rozpoznajemy na ulicach od razu, w przeciwieństwie do osób poruszających się na wózku albo z białą laską. Oni jednak wymagają szczególnej uwagi i troski, ze strony najbliższych opiekunów, jak i przechodniów czy współpasażerów. Ich ogromnym problemem jest bezpieczeństwo – nie słyszą bowiem alarmów, np. pożarowych, ani dźwiękowych komunikatów, choćby o nadjeżdżającym pociągu, tramwaju. Nie mogą zadzwonić po pomoc do pogotowia ratunkowego albo policji. Wielu seniorów tracących słuch niechętnie korzysta z aparatów słuchowych. Nie wiadomo dlaczego wciąż uważają je za coś wstydliwego, niektórzy traktują ich noszenie jako defekt kosmetyczny (tego problemu nie ma w przypadku okularów). Źle słyszący senior, by uniknąć krępujących dla niego sytuacji, zaczyna ograniczać kontakty z innymi osobami, zarówno bliskimi, jak i spoza rodziny, np. sąsiadami. Kłopotliwe staje się dla niego korzystanie z telefonu, co niekorzystnie wpływa na samodzielność podopiecznego. Po 50. roku życia badać słuch należy nie rzadziej niż raz na dwa lata. Aby wykonać badanie w ramach NFZ, trzeba zacząć od wizyty u lekarza POZ, który wypisze skierowanie do specjalisty. Warto też korzystać z oferty bezpłatnych badań słuchu.

Nagła głuchota, czyli „zawał ucha” – to gwałtowna utrata słuchu, częściowa lub całkowita, zwykle dotyczy jednego ucha. Najczęściej przyczyną jest skurcz naczyń krwionośnych ucha wewnętrznego lub powstanie zatoru w ich świetle. Inne przyczyny, to m.in. przebyty uraz głowy, długotrwałe przebywanie w hałasie, przewlekłe zapalenie uszu czy uszkodzenie wirusowe, np. wirusem opryszczki, półpaśca, świnki, odry, a nawet grypy. Osoba skarży się na uczucie zatkania ucha, obecność ciała obcego w uchu, ma zawroty głowy, szumy uszne, niekiedy słyszy piski. Z takimi objawami osoba powinna, najlepiej w ciągu 24 godzin zgłosić się do laryngologa. W leczeniu lekarz zleca zazwyczaj preparaty poprawiające krążenie i hamujące zlepianie się płytek krwi. Czasem potrzebne są środki przeciwzapalne, przeciwobrzękowe, przeciwwirusowe, a nawet dotleniające

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekle Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie dla Małopolski | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie” dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT

ucho w komorze hiperbarycznej. Często włącza się witaminy z grupy B. Nagłą głuchotę zazwyczaj daje się wyleczyć. Gorsze rokowanie mają osoby z cukrzycą, nadciśnieniem tętniczym, mające skłonność do zatorów i zakrzepów oraz osoby w podeszłym wieku.

Czop woskowinowy – powstaje, gdy woskowina wytwarzana jest w nadmiarze lub przy błędnym oczyszczaniu przewodu słuchowego patyczkami higienicznymi. Osoba skarży się na ból i uczucie rozpierania w uszach, dźwięki docierają „jak przez mgłę". Wtedy należy zgłosić się do laryngologa na płukanie uszu (nie należy tego robić samodzielnie).

Niedosłuch związany z wiekiem – postępuje łagodnie i stopniowo, może ulec nasileniu pod wpływem różnych czynników, jak: przebywanie w hałasie, zażywanie leków odwadniających, antybiotyków. Niedosłuch początkowo dotyczy wyższych częstotliwości (gorzej są słyszane tzw. ciche spółgłoski: f, s, p, t) i zwykle występuje w obu uszach. Na początku osoba nie słyszy, np. szelestu liści lub tykania zegarka, potem ma trudności z porozumiewaniem się z otoczeniem, kilka razy prosi rozmówców o powtórzenie ostatniego zdania. Kompensuje osłabienie słuchu, np. przez głośne nastawianie telewizora lub radia. Upiera się, że z jej słuchem jest w porządku. Zwleka ze zgłoszeniem się do laryngologa, foniatry czy protetyka słuchu. Tymczasem dobrze dobrany aparat słuchowy znakomicie poprawia komfort życia. Warto pamiętać, że aparat należy dobrać w odpowiednim momencie. Jak ustalili naukowcy, mniej więcej po siedmiu latach postępującego niedosłuchu, mózg oducza się słyszenia i rozumienia pewnych dźwięków. Naprawienie tego jest niezwykle trudne, a niekiedy – wręcz niemożliwe.

Zasady komunikacji z osobą z niedosłuchem

- zorientuj się, jak duży jest niedosłuch, czy nie zachodzi potrzeba zastosowania aparatu słuchowego
- pamiętaj, że osoba z niedosłuchem bazuje na przekazie kanałem wzrokowym
- pamiętaj, że osoba z niedosłuchem powinna dobrze widzieć twarz opiekuna
- dotknij ręki lub ramienia podopiecznego, gdy leży lub siedzi, aby zwrócić na siebie uwagę, a następnie przekaż komunikat werbalny z odległości około 1 metra
- wypowiadaj komunikat wolno, wyraźnie, krótkimi zdaniami, powtarzając wypowiadaną kwestię, aż osoba z niedosłuchem zrozumie ją
- stawaj zawsze po stronie ucha lepiej słyszącego
- wzmacniaj komunikat werbalny mową ciała (mimiką twarzy, gestami, postawą ciała)
- zastosuj słowo pisane w razie potrzeby
- stwórz przyjazne środowisko: cisza, cierpliwość, brak pośpiechu
- sprawdzaj często, czy podopieczny właściwie używa aparatu słuchowego, gdyż złe założenie powoduje szumy, gwizdy, inne zakłócenia

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekle Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie dla Małopolski | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie" dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT

Jak dobrać aparat słuchowy? Czy przysługuje dofinansowanie?

Jeśli zostanie zdiagnozowany niedosłuch jednostronny potrzebny będzie jeden aparat, jeśli obuuszny, będą potrzebne dwa aparaty. Warto skorzystać z tego rozwiązania, bo tylko mając aparat w każdym uchu, podopieczny będzie w stanie zlokalizować, skąd napływa dźwięk. *Nie warto zwlekać z założeniem aparatów słuchowych, gdyż korzystają one tylko z tych komórek słuchowych, które są jeszcze w ślimaku aktywne. Gdy już pozostanie ich zbyt mało, nawet najlepszy, najwyższej klasy aparat słuchowy nie pomoże.* W tej sytuacji podopieczny sam skazuje się na życie w ciszy. Dostępne aparaty słuchowe można podzielić na dwie kategorie:

- na przewodnictwo powietrzne: **wewnątrzuszny lub wewnątrzkanałowy**, pozwalają na wzmocnienie fali akustycznej, której ośrodkiem rozchodzenia się jest powietrze, umieszcza się je w uchu bądź przewodzie słuchowym, trudno je dostrzec, cieszą się dużą popularnością, nie przeszkadzają podczas aktywności fizycznej, ale przeznaczone są dla osób z lekkim lub umiarkowanym ubytkiem słuchu. Kolejny typ, to aparaty **zauszne**, znajdujące się za małżowiną uszną, w których dźwięk jest przesyłany za pośrednictwem cienkiej żyłki znajdującej się w uchu. Są wskazane u osób z wąskim kanałem słuchowym, poleca się je osobom z poważniejszymi wadami słuchu. Osobom do 26. roku życia z potwierdzoną przez lekarza niepełnosprawnością słuchową przekraczającą 30 dB - aparat przysługuje raz na trzy lata. Otrzymują dofinansowanie z NFZ do 2 tys. złotych na jeden aparat. Osobom powyżej 26. roku życia z potwierdzoną przez lekarza niepełnosprawnością słuchową przekraczającą 40 dB – ten sam rodzaj aparatu przysługuje raz na pięć lat. Te osoby za jeden aparat otrzymują do 1 tys. złotych dofinansowania. Pacjenci w tej grupie wiekowej muszą dopłacić do aparatu 30%.
- na przewodnictwo kostne, przetwarzają energię fali akustycznej na drgania, które są przenoszone na kości czaszki. Zamiast słuchawki mają przetwornik wytwarzający drgania. Jest on dociśnięty do wyrostka sutkowatego kości skroniowej, na który przenosi drgania. Przetwornik można umieścić za małżowiną lub w oprawkach okularów. Nadają się dla osób z wadami wrodzonymi przewodu słuchowego, oraz dla osób, które mają duże ubytki pooperacyjne. Kryteria dofinansowania z NFZ są takie same, jak w przypadku aparatów na przewodnictwo powietrzne, czyli osoby do 26. roku życia muszą mieć niepełnosprawność słuchową przekraczającą 30 dB, a starsze – przekraczającą 40 dB. Pierwszej grupie przysługuje refundacja raz na trzy lata, drugiej – raz na pięć lat. Jedni i drudzy do jednego aparatu otrzymują dofinansowanie w wysokości 1,8 tys. złotych. Z tym, że osoby mające więcej niż 26 lat do tej kwoty muszą dopłacić 30% z własnej kieszeni. Dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności zniesione są limity czasowe. Oznacza to, że mogą występować do NFZ o dofinansowanie częściej niż co trzy lub pięć lat, o ile będą miały zlecenie lekarza. Limity cenowe nadal obowiązują – za każdym razem otrzymają taką samą kwotę dofinansowania.

Już po kupieniu aparatu o kolejne dofinansowanie można się ubiegać z Państwowego Funduszu

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekle Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie dla Małopolski | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie" dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT

Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Pieniądze z tej instytucji rozdzielają Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (PCPR), a w miastach na prawach powiatu – ośrodki pomocy społecznej. PEFRON bierze pod uwagę kryterium dochodowe. Średni dochód miesięczny osoby ubiegającej się o dofinansowanie, nie może przekroczyć 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej lub 50% na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym. PEFRON dopłaci maksymalnie 150% kwoty, którą przekazał NFZ.

Źródło:

1. Dmowska-Koroblewska A.: *Kiedy senior gorzej słyszy*. Opiekun 2019, 1: 60-61.
2. *Damy radę. Jak opiekować się osobą przewlekle chorą w domu.* Fundacja „Razem Zmieniamy świat". Toruń, 2019.
3. Kosiek A. *Jak dobrać najlepszy aparat słuchowy*. Opiekun 2019, 1: 64-67.

Źródło zdjęcia: *https://www.canva.com/photos/*

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekle Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie" dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT